

Sygn. akt III AUa 179/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 listopada 2014 r. sygn. akt VII U 3532/12

1. oddała apelację,

2. przyznaje radcy prawnemu A. B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w S. kwotę 120 (sto dwadzieścia złotych) powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka-Szkibiel

Sygn. akt III AUa 179/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 września 2012 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej K. Z. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej skutkami choroby zawodowej, wskazując że orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS nie została ona uznana za osobę niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona, która domagała się przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia. Wskazała, że jest pod stałą opieką lekarską, ma zablokowane obie ręce i leczy się sterydami, co uniemożliwia jej wykonywanie wielu czynności.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację. Wskazał także, iż ubezpieczona do dnia 19 maja 2012 r. była uprawniona do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z chorobą zawodową.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

K. Z. urodziła się (...) Legitymuje się wykształceniem średnim w zawodzie technika technologa przetwórstwa mięsnego, a przez ponad 17 lat pracowała jako rozbieracz - wykrawacz mięsa.

Decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. z dnia 27 grudnia 2011 r, stwierdzono u ubezpieczonej chorobę zawodową pod postacią przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego, wywołanej sposobem wykonywania pracy, tj. przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej.

Wniosek o przyznanie prawa do renty z tytułu choroby zawodowej K. Z. złożyła 29 maja 2012 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że aktualnie u ubezpieczonej rozpoznaje się przebyte zapalenie nadkłykcia bocznego kości ramiennej prawej oraz zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne kręgosłupa szyjnego bez zespołu bólowego i neurologicznych objawów ubytkowych.

Ubezpieczona w związku z tym nie jest osobą niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową. Nie powinna jednak pracować na stanowisku pracy wymagającym powtarzania tych samych ruchów (praca na taśmie). Biorąc pod uwagę średnie wykształcenie z wyuczonym zawodem technika technologa przetwórstwa mięsnego, wskazana jest praca umysłowa. Również młody wiek wskazuje na przekwalifikowanie zawodowe. W badaniu klinicznym, jak i w dostarczonych badaniach dodatkowych (EMG) nie stwierdzono zmian przemawiających za polineuropatią, nie stwierdzono objawów upośledzenia funkcji narządu ruchu, dających podstawę do orzeczenia długotrwałej niezdolności do pracy.

Na podstawie przepisów art. 6 ust. 1 pkt 6 i art. 58 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a także na podstawie przepisu 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonej za nieuzasadnione.

W ocenie Sądu pierwszej instancji niemal cały stan faktyczny był między stronami niesporny. Przedmiot sporu sprowadzał się do ustalenia, czy stan zdrowia ubezpieczonej czyni ją osobą niezdolną do pracy w związku ze stwierdzoną w grudniu 2012 r. chorobą zawodową pod postacią przewlekłego zapalenia nadkłykcia kości ramiennej.

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń w sprawie na podstawie dokumentacji rentowej ubezpieczonej, w szczególności dokumentacji jej leczenia pozostającej w dyspozycji organu rentowego oraz dokumentacji przedłożonej w toku postępowania, a przede wszystkim na podstawie przeprowadzonego dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu ortopedii, neurologii, medycyny pracy i reumatologii. Biegli potwierdzili występowanie choroby zawodowej, a nadto rozpoznali zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne kręgosłupa szyjnego bez zespołu bólowego i neurologicznych objawów ubytkowych. Wskazali, że K. Z. nie powinna pracować na stanowisku pracy wymagającym powtarzania tych samych ruchów (praca na taśmie), a biorąc pod uwagę średnie wykształcenie z wyuczonym zawodem technika technologa przetwórstwa mięsnego, wskazana jest praca umysłowa, zaś młody wiek wskazuje na przekwalifikowanie zawodowe. Nie stwierdzono u niej upośledzenia funkcji narządu ruchu, dających podstawę do orzeczenia długotrwałej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy uznał sporządzone przez biegłych opinie za logiczne, wyczerpujące, spójne, a wnioski w nich zawarte za prawidłowo uzasadnione. Opinie wydane zostały przez specjalistów posiadających wieloletnią praktykę zawodową, cieszących się dużym autorytetem, po uprzednio przeprowadzonym badaniu ubezpieczonej oraz analizie treści wcześniejszej dokumentacji lekarskiej. Ubezpieczona nie przedstawiła zarzutów co do ewentualnej wadliwości przeprowadzonych przez biegłych badań.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że rozpoznane u ubezpieczonej schorzenia narządu ruchu pozostawały bez wpływu na możliwość pozytywnego rozstrzygnięcia w przedmiocie przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia. Zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne nie pozostają w związku ze stwierdzoną chorobą zawodową.

Na podstawie powyższego, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że K. Z. zarówno w dacie wydania zaskarżonej decyzji, jak i aktualnie, nie jest osobą niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową, a tym samym nie spełnia wszystkich niezbędnych warunków otrzymania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd wskazał jednocześnie, że jeżeli ubezpieczona uważa, że zdiagnozowane schorzenia naruszają sprawność jej organizmu i uniemożliwiają wykonywanie pracy zgodnie z kwalifikacjami, to może się ona zwrócić do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia.

Z powyższym wyrokiem nie zgodziła się ubezpieczona, która działając przez zawodowego pełnomocnika, zaskarżyła rozstrzygnięcie w całości, zarzucając mu:

1. Naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że przedstawiona w sprawie opinia biegłych sądowych z zakresu ortopedii, neurologii i medycyny pracy zawiera na tyle wiadomości specjalne, że są one wystarczające do wyjaśnienia okoliczności wymagających ustalenia w niniejszej sprawie, uznanie dowodu z opinii biegłego specjalisty reumatologa za wiarygodną, a w konsekwencji przyjęcie, że nie stwierdza się objawów ograniczenia sprawności ruchowej, które stanowiłyby o niezdolności do pracy, a także przyjęcie, że powódka jest zdolna do przekwalifikowania zawodowego z powodu młodego wieku,
- art. 286 k.p.c. w zw. z 278 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie przez Sąd I instancji wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu chirurgii ręki na okoliczność wskazania czy powódka jest całkowicie niezdolna do pracy, podczas gdy powód wskazywał, że złożone w sprawie opinie nie stanowią dowodu wyczerpującego, zawierającego wiadomości specjalne, w szczególności wskazującego czy powódka jest częściowo czy całkowicie niezdolna do pracy.

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie przez Sąd pierwszej instancji wobec ubezpieczonej art. 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz.1440). Sąd pierwszej instancji ograniczył się jedynie, do powtórzenia za ustawodawcą, kryteriów branych pod uwagę przy ocenie stopnia niezdolności do pracy, nie stosując tego przepisu faktycznie w praktyce.

Mając na uwadze powyższe wniosła o :

- zmianę wyroku w punkcie I poprzez uwzględnienie powództwa i w konsekwencji ustalenie, że K. Z. przysługuje prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową,
- zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu w drugiej instancji według norm przepisanych,
- zwolnienie ubezpieczonej od ponoszenia w całości kosztów sądowych, gdyż nie jest ona w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, ze względu na sytuację materialną ubezpieczonej wniosła, w razie przegranej, o nieobciążanie apelującej kosztami procesu.

- przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego specjalisty z zakresu chirurgii ręki na okoliczność ustalenia czy powódka jest całkowicie niezdolna do pracy,

Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od ubezpieczonej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo i szczegółowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Należy podkreślić, że podstawową kwestią warunkującą przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, jest stwierdzenie choroby zawodowej. Choroba zawodowa zdefiniowana jest w art. 235¹ k.p.: za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym” - i jest objęta zamkniętym katalogiem określonych jednostek chorobowych, określonym w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz.U.2013.1367 j.t.). Schorzenie, na które cierpi ubezpieczona – przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej – niewątpliwie należy do wskazanego katalogu, co nie było kwestionowane w niniejszej sprawie.

Stwierdzenie choroby zawodowej nie jest jednak równoznaczne z ustaleniem uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy. Prawo do renty z tytułu choroby zawodowej przysługuje w myśl art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy wypadkowej ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy do pracy wskutek choroby zawodowej. Uprawnienie do renty gwarantuje więc dopiero niezdolność do pracy powstała w następstwie choroby zawodowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7.03.2006r., sygn. I UK 210/05, Lex nr 299134). Stosując wskazaną normę, należało uwzględnić ustalenie, czy stwierdzona u ubezpieczonej choroba zawodowa, stanowi istotną przyczynę niezdolności do pracy i uniemożliwia podjęcie pracy zarobkowej zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.

Sprawy o świadczenia związane z chorobą zawodową są rozpoznawane przez sąd zgodnie z przedstawioną dokumentacją medyczną. Dokumentacja ta oceniana jest przez biegłych posiadających wiedzę specjalistyczną w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny, mając na uwadze powyższe, nie uznał żadnego z zarzutów, które ubezpieczona podnosiła w apelacji. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy i szczegółowy wyjaśnił wszystkie przesłanki, które są brane pod uwagę przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Wskazać należy, iż w postępowaniu sądowym ocena niezdolności do pracy, a co za tym idzie również weryfikacja orzeczeń lekarzy orzeczników, wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych. Przy czym oceny niezdolności do pracy nie można dokonywać w oparciu o jedynie opinie lekarzy leczących ubezpieczonego. Podstawowym więc dowodem w sprawach o rentę jest dowód z opinii biegłego. Z istoty i celu tego rodzaju dowodu wynika, że jeśli rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii jest konieczny. W takim wypadku sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeśli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym

materiale dowodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1974 r. II CR 748/74, Lex 7618). Opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia lub jej braku. Sąd nie może, wbrew opinii biegłych, oprzeć ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu. Ocena ta, ze względu na specyficzny charakter tego dowodu, nie może wykraczać poza zakres wymagający wiedzy specjalnej. Musi uwzględniać wiek, kwalifikacje ubezpieczonego oraz jego możliwości wykonywania dotychczasowej lub podjęcia innej pracy, a także celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę zdolności umysłowe i fizyczne oraz okres pozostawania poza zatrudnieniem. Nadto powinna uwzględniać zasady logiki i doświadczenia życiowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2007 r., III UK 130/06, OSNP 2008/7-8/113, z dnia 16 października 2014 r., II UK 36/14, Lex 1548261, z dnia 17 kwietnia 2014 r., I UK 396/13, Lex 1480058).

Chcąc kwestionować prawidłowość ustaleń sądu co do stanu faktycznego należy każdorazowo wykazać, iż miało miejsce uchybienie zasadom logicznego myślenia lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko one mogą stanowić o naruszeniu zasad wskazanych w art. 233 k.p.c. Jednocześnie subiektywne przekonanie strony o odmiennej ocenie poszczególnych środków dowodowych, nie może być podstawą kwestionowania swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd.

Sąd Okręgowy ocenił dowody z opinii biegłych w sposób odpowiadający wskazanym wyżej wymogom. Ocena materiału dowodowego, w tym opinii biegłych, została dokonana na podstawie obowiązujących przepisów prawa oraz po przeprowadzeniu, w sposób prawidłowy postępowania dowodowego. Zebrany w sprawie materiał został rozważony w sposób wszechstronny, ale nie dowolny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego opinie powołanych przez Sąd Okręgowy biegłych były miarodajne dla określenia stanu zdrowia wnioskodawczyni. Opinie te zostały sporządzone przez osoby, których kwalifikacje nie budzą wątpliwości, o specjalnościach odpowiadających schorzeniom rozpoznanym u ubezpieczonej, uwzględniają całość zgromadzonej dokumentacji lekarskiej, a także wyniki badań, zaś ich ostateczne wnioski są przekonujące i jasne. Biegli w sposób jednoznaczny orzekli, że stan zdrowia nie czyni jej osobą niezdolną do pracy.

Wskazać należy, że ubezpieczona w sposób niewłaściwy postrzega również znaczenie możliwości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o rentach i emeryturach z FUS. Możliwość uzyskania przez ubezpieczonego nowych kwalifikacji, ma znaczenie dla oceny stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowań co do odzyskania zdolności do pracy. Oznacza to, że ewentualna możliwość przekwalifikowania, musi być oceniana przez pryzmat ustalenia zachowanej zdolności do pracy, a zatem musi uwzględniać możliwość wykonywania porównywalnych pod względem poziomu posiadanych kwalifikacji określonych rodzajów prac ze względu na ich cechy wspólne, umożliwiające wykorzystanie dotychczasowych kwalifikacji i umiejętności oraz prac, które ubezpieczona może wykonywać po przekwalifikowaniu zawodowym, o ile jest ono możliwe, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Ubezpieczona do tej pory wykonywała wyłącznie prace fizyczne, które jednak są pracami poniżej jej kwalifikacji. Zawód technika technologa przetwórstwa mięsnego, wymagał zdobycia większych kwalifikacji i wiedzy, niż te, które potrzebne były do wykonywania pracy na stanowisku rozbieracza – wykrawacza mięsa. K. Z. jest osobą młodą i musi starać się być aktywną na rynku pracy. Cierpi ona na schorzenia, które jednak nie naruszają w stopniu znacznym sprawności organizmu. Mimo istniejących schorzeń może wykonywać pracę, która w zależności od potrzeb, może być nawet pracą w niepełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczona jest w stanie stopniowo podnosić swoje kwalifikacje i uzupełniać wiedzę. Nie można zapomnieć o tym, że Urząd Pracy organizuje kursy, czy szkolenia pozwalające na podnoszenie umiejętności i doksztalcanie zawodowe, z których również może korzystać.

Opinie biegłych z zakresu ortopedii, neurologii, medycyny pracy i reumatologii w sposób jednoznaczny wskazują, iż odwołująca nie może wykonywać prac wymagających powtarzania tych samych ruchów (prac przy taśmie) - w tych zaś kategoriach, mieszczą się prace, które wykonywała przez cały okres jej aktywności na rynku pracy. Jednak

posiada ona faktyczne kwalifikacje do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy, które nie będzie się wiązało z wykonywaniem tego typu prac.

Jednocześnie, Sąd Odwoławczy nie widzi potrzeby uzupełnienia materiału dowodowego poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu chirurgii ręki. Podkreślenia bowiem wymaga, że wniosek złożony w piśmie procesowym z dnia 21 maja 2014 r. (k.156-157) o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu chirurgii ręki – pełnomocnik ubezpieczonej zmodyfikowała na rozprawie apelacyjnej dnia 11 czerwca 2014 r. w ten sposób, że wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego reumatologa (k.161-162). Wydana niekorzystna opinia biegłego reumatologa spotkała się jedynie z irracjonalnymi uwagami zawartymi w piśmie z dnia 3 listopada 2014 r. (k. 187-188), bez wskazania istotnych zarzutów co do orzeczenia i wniosków końcowych. Stąd tak sformułowane uwagi do opinii reumatologa nie mogły stanowić podstawy do zlecenia wydania opinii uzupełniającej. W tych okolicznościach należy uznać, że twierdzenia pełnomocnika ubezpieczonej stanowią jedynie polemikę z niekorzystnymi dla strony wnioskami. Samo subiektywne niezadowolenie ubezpieczonej nie może stanowić podstawy do dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., sygn. I UK 102/09, Lex 537027).

Mając na uwadze powyższe rozważania, należało uznać, że K. Z. nie utraciła zdolności do wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Schorzenie, które zakwalifikowane zostało jako choroba zawodowa nie powoduje u niej niezdolności do pracy, po okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego.

Tak argumentując, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2, § 2 ust. 1 i 2, § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490 j.t.). Sąd

Apelacyjny zasądził kwotę 120 zł na rzecz radcy prawnego - pełnomocnika ubezpieczonej od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka-Szkibiel